

Over FOTO'S gesproken

Basisrecept voor een fotobespreking op basis van de **4 pijlers**:

1. Beschrijven
2. Analyseren
3. Interpretieren
4. Waarderen.

Pijlers 1 en 2 zijn objectief (feit) en technisch van aard.

Pijlers 3 en 4 zijn subjectief (mening) en meer inhoudelijk van aard.

Analyseren.

De analyse beschrijft de zichtbare kenmerken van een foto in termen van ordening, samenhang en beeldopbouw door gebruik te maken van de beeldelementen:

Ordening: In een foto zijn de elementen, die het beeld bepalen, op een bepaalde manier geordend.

Samenhang: Wat heeft met elkaar te maken?

Beeldopbouw: Hoe is een beeld opgebouwd (b.v. open of gesloten kadrering)?

De 12 beeldelementen zijn:

1. Compositie	5. Ruimte en Perspectief	9. Materiaal
2. Lijnwerking	6. Tijd	10. Presentatie
3. Kadrering	7. Licht	11. Techniek
4. Herhaling en ritmiek	8. Kleurgebruik	12. Manipulatie.

Uitwerking beeldelementen	
01	De compositie De ordening van de hoofdmotieven, nevenelementen en complementaire vormen noemen we DE COMPOSITIE. Deze ordening bepaalt hoe we de foto ervaren; evenwichtig, harmonieus of chaotisch, statisch of dynamisch, eenvoudig of complex etc. Er zijn symmetrische, asymmetrische, centrale, decentrale, geometrische, diagonale, driehoeks, beweging en over-all composities. De voornaamste composities zijn: - Centraal – Decentraal – Overall - Symmetrisch.
02	Lijnwerking - de lijnwerking in de foto. Deze ordening bepaalt hoe we de blik van de kijker door het beeld wordt gestuurd. Het kan gaan om echte en denkbeeldige lijnen. Verticale en horizontale lijnen worden als rustig en statisch ervaren; een beeld met schuine en kronkelige lijnen als dynamisch. De diagonaal lijn heeft een tweeledig effect; opgaand een versnellend effect en neer gaand een vertragend. Opgaand = van links naar rechts oplopend. - Neer gaand = van rechts naar links oplopend.
03	Kadrering Het kader van een foto is het vakje wat uit de "werkelijkheid" werd "gesneden". Bij een OPEN kader loopt het beeld a.h.w. door over de randen; het beeld verwijst naar zaken die in het beeld staan. Heeft vaak een dynamisch effect op de foto. Bij een GESLOTEN kader houdt het beeld op bij de randen. Vaak worden hier verticale lijnen (langs de staande zijden) en horizontale lijnen (langs boven en onderzijde) gebruikt.
04	Herhaling en ritmiek Herhaalde elementen richten de aandacht, leiden de blik en kunnen een beeld interessanter maken. Met herhaalde elementen spreken we in dit verband over beeldrijm en beeldritme. Beeldrijm: Net zoals woorden kunnen elementen binnen in een beeld of meer dan 1 beeld op elkaar rijmen. Beeldritme: Is een regelmatige terugkeer van eenzelfde verschijnsel – heeft te maken met tijd en beweging. Het ritme ordent de beweging en kan de ruimtelijkheid in een foto ondersteunen.
05	Ruimte en perspectief Een foto is een tweedimensionale weergave van de werkelijke wereld. De ruimte, diepte of het perspectief van de opgenomen werkelijkheid kan in een foto alleen gesuggereerd worden. Hoe wordt de suggestie van ruimte, diepte en perspectief wel bereikt? Maak gebruik van voorgrond, invoerende lijnen, sferische omstandigheden, scherp-onscherp, overlappingsen. Perspectief heeft te maken met convergerende lijnen wat versterkt wordt door groothoeklenzen. Ook het ingenomen standpunt heeft invloed op de ervaring van perspectief; b.v. kikkerperspectief / vogelperspectief.
06	Tijd De tijd kan slaan op het technisch aspect- de sluitertijd; komt later als onderdeel van techniek ter sprake. Hier gaat slaat de tijd op welk moment je de sluitertijd laat klikken. Cartier-Bresson sprak over het "beslissende moment". Op het goede moment op de juiste plaats zijn. Het juiste moment heeft te maken met de beweging, gebaren en gezichtsuitdrukking. Verder krijgen bepaalde foto's naarmate de tijd verstrijkt een andere betekenis of gevoelswaarde.
07	Licht, verdeling licht / donker en toon De <i>kwaliteit</i> van het licht bepaalt in hoge mate de sfeer die de foto oproept. De richting van het licht is van invloed op de detaillering, de weergave textuur. Strijklicht veel en tegenlicht weinig detaillering. Er zijn veel <i>soorten licht</i> elk met een eigen karakter en invloed op b.v. kleurintensiteit en detaillering. Strijklicht, tegenlicht, plat licht, hard licht, zacht licht, koel licht, warm licht, flitslicht, gereflecteerd licht. Groot verschil in ochtend-, middag- en avondlicht.

	<p><u>Verdeling licht en donker :</u> Deze verdeling bepaalt waar de aandacht naar toe gaat, speelt een rol in de compositie en beïnvloedt de kijklijn.</p> <p><u>Toon :</u> De toon van de foto heeft betrekking op het contrast, de gradatie en de dekking van het beeld.</p> <p><i>Contrast:</i> gaat over verhouding tussen diepste zwart en helderste licht. Hard: kent krachtig de uitersten diep zwart en helder wit. Zacht: overbrugt de minder extreme uitersten.</p> <p><i>De gradatie:</i> verloop van waarden die liggen tussen het diepste zwart en helderste wit. Hard: weinig middentonen Zacht: uitgebreide toonschaal en veel grijstinten.</p> <p><i>Dekking:</i> geeft de afdrukzwaarte aan – foto's kunnen lichter en donkerder worden afgedrukt. Uitersten zijn de high-key en low-key foto's.</p>
08	<p>Kleurgebruik Kleuren of kleurencombinaties kunnen sterk de aandacht trekken en daarmee beïnvloeden ze de compositie en arrangement foto. Kleuren hebben invloed op gevoel; we spreken van warme en koude kleuren. B.v. rood is warm en blauw is koel. Rood komt op je af en blauw wijkt wat meer naar de achtergrond. Kleuren hebben effect op de kijkervaring; b.v. pasteltinten / tederheid - felle kleuren / hartstocht. Kleuren kunnen variëren in helderheid (lightness), tint(hue) en verzadiging (saturation). Teveel aan kleuren; foto wordt snel als bont of chaotisch ervaren. Foto's met een zekere mate aan monochromie maken een harmonieuze indruk. Uiterste vorm is zwart-wit wordt eerder gezien als vorm van kunstzinnige fotografie. Let op; als je de foto maakt dan moet je Z/W denken!!</p>
09	<p>Materiaal Een foto is een object met bepaalde afmetingen en textuur. Afmetingen: 10 x 15 , 20 x 30 etc. Textuur: mat, glanzend, halfmat, parelglans en papiersoort met eigen karakter en uitstraling. Zoals barietpapier en allerlei soorten aquarelpapier. B.v. hoogglans geeft grote mate scherpte en brilliance en wordt met name gebruikt voor techniek, architectuur ed. De inhoud van de foto bepaalt de materiaalkeuze.</p>
10	<p>Presentatie Foto's worden door de fotograaf neergezet in een bepaalde vorm of combinatie. Keuze presentatie: wel of geen passe-partout. Een passe-partout isoleert de foto van zijn omgeving, maakt het bekijken gemakkelijker en geeft de foto een zekere pretentie mee. Kleur passe-partout. Vaak in harmonie met de kleur in de foto.</p> <p>Presentatie kan solo of als onderdeel portfolio. Portfolio is een samenhang van een verzameling foto's. De samenhang komt tot uitdrukking in de inhoud van de foto's en meestal ook in de gelijkvormige bewerking (dekking, toon, kleur of z/w) en presentatie (formaat, staand, liggend, panorama). Speciale vormen zijn drieluik, sequentie. De foto's kunnen elkaar versterken maar ook beconcurreren en zelfs afbreken. Bij een documentaire serie kun je afvragen hoe het verhaal is verbeeld; krachtig genoeg; teveel foto's of wordt een schakel gemist?</p>
11	<p>Techniek Dit is het fotografische gereedschap en geeft de fotograaf veel mogelijkheden om zijn beeld m.b.v. de techniek vorm te geven. Het is ondoenlijk om alle technische aspecten te bespreken; we beperken ons tot een paar, welke gekoppeld zijn aan de beeldende mogelijkheden.</p> <p><u>Detaillering.</u> Hoe groter het negatiefformaat, hoe meer detaillering. De mate van detailrijkdom is van invloed op de betekenis van het beeld.</p> <p><u>Scherpte/onscherpte.</u> Dit toepassen is een krachtig middel om in een beeld accenten te leggen, diepte te suggereren, sfeer te creëren etc. Scherptediepte is afhankelijk van: - het gebruikte diafragma / hoe kleiner des te meer scherptediepte - de brandpuntsafstand / hoe meer tele des te minder scherptediepte - de afstand tot object / hoe dichterbij des te minder scherptediepte</p> <p><u>Gebruik van bestaand licht.</u> De te gebruiken ISO-waarde zonder dat er ruis optreedt, is afhankelijk van het type camera.</p> <p><u>Brandpuntsafstand.</u> Specifieke brandpuntsafstanden hebben fotografisch een verschillende uitwerking. Denk aan fisheye, groothoek, tele, macro en tilt- en shift objectieven.</p> <p><u>Beweging.</u> Om in een foto een suggestie beweging te kunnen geven, is er een aantal mogelijkheden. - Camera stilhouden en lange sluitertijd. Het bewegend object wordt onscherp zichtbaar tegen een scherpe achtergrond. - Camera meebewegen met het bewegend object (panning). Nu geschiedt het omgekeerde. - In- en uitzoomen tijdens de opname.</p>
12	<p>Manipulatie Er zijn ontzettend veel mogelijkheden om de weergave van de werkelijkheid te manipuleren.</p> <p>1. Manipulatie voordat het beeld gemaakt wordt - weghalen storende dingen - weglaten van zaken die de inhoud van het beeld nogal veranderen - lach eens tegen het vogeltje</p> <p>2. Manipulatie in de camera/computer. - gebruik foto bewerkingsprogramma's - gebruik filters - filmkeuze - bewerking in doka.</p>

Bron:
Over Foto's gesproken
Hans Brongers en Simon Ophof

Uitgave: BNAFV – ISBN 9789075979572 (2012)